VALTIOVARAINMINISTERIÖ

VN/11312/2020-VM-6

1.6.2020

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
Eduskunta

Viite: Verojaostoon saapuneet asiantuntijalausunnot, saapuneet VM:öön 28. toukokuuta 2020

ASIA: Valtiovarainministeriön vastine verojaostolle annetuista lausunnoista koskien HE 74/2020 vp

Viivästyskoron laskenta-ajanjakso ja taso

Elinkeinoelämän Keskusliitto ry, Suomen Yrittäjät ry, Veronmaksajain Keskusliitto ry ja Keskuskauppakamari esittävät, että alkuvuoden arvonlisäverojen palautuksille tulisi maksaa viivästyskorkoa siitä ajankohdasta lukien, jona palautus on verovelvollisen käytettävissä veron lakisääteisen eräpäivän sijasta.

Valtiovarainministeriö katsoo, että huojennettu maksujärjestely ja sen osana toteutettava alkuvuoden arvonlisäverojen palauttaminen on tarkoitettu helpotukseksi koronaviruspandemian takia tilapäisesti maksuvaikeuksissa oleville verovelvollisille.

Hallituksen esityksen mukaan viivästyskorko laskettaisiin hallinnollisen yksinkertaisuuden vuoksi veron eräpäivästä lukien. **Valtiovarainministeriö** toteaa ensinnäkin, että viivästyskorko lasketaan hallituksen esityksen mukaan samalla tavalla sekä alkuvuoden arvonlisäverojenettä hallituksen esitykseen 33/2020 vp perustuvan useampia veroja koskevan huojennetun maksujärjestelyn osalta. Toisin sanoen tässä esityksessä ehdotettavalle veronkantolain 25 a §:ssä tarkoitetulle palautettavalle määrälle maksetaan viivästyskorkoa myös lakisääteisestä eräpäivästä lukien.

Ruotsissa on otettu käyttöön alkuvuoden arvonlisäverojen palauttamista koskeva vastaava menettely kuin Suomessa. Myös Ruotsissa menettelyn kohteena oleville veroille peritään viivästyskorkoa ja se lasketaan veron laissa säädetystä eräpäivästä lukien.

Verohallinnon mukaan viivästyskorkoa koskevien laskentaperusteiden muuttaminen Verohallinnon tietojärjestelmissä siten, että perusteet vastaisivat niitä periaatteita, joita viivästyskoron laskennassa verotuksessa yleensä noudatetaan, olisi mahdollista vasta ensi vuoden alusta lukien. Korkojen laskennassa syntyy käytännössä monenlaisia tilanteita ottaen huomioon muun muassa, että ei ole poikkeuksellista, että verovelvolliset maksavat veron kokonaan vasta eräpäivän jälkeen tai osittain eräpäivänä ja

osittain myöhempänä ajankohtana. Koska alkuvuoden arvonlisäverojen palauttamisessa on kyse poikkeuksellisesta toimenpiteestä, ei sitä ole huomioitu nykyisessä Verohallinnon teknisessä järjestelmässä. Korkojen laskeminen eräpäivästä lukien mahdollistaa Verohallinnon nykyiseen tietojärjestelmään ohjelmoitujen laskentaperusteiden hyödyntämisen. Käytettävissä ei ole mitään muuta laskentaperustesovellusta, joka johtaisi eri verovelvollisten kannalta paremmin nykyisiä yleisiä säännöksiä vastaavaan lopputulemaan kuin hallituksen esityksessä ehdotettu. Ehdotetulla menettelyllä myös teknisten ongelmien ja virheiden mahdollisuus on mahdollisimman pieni.

Näin ollen toimenpiteen poikkeuksellisuudesta ja kiireellisyydestä johtuen sekä hallinnollisen yksinkertaisuuden vuoksi viivästyskorkoa tulee laskea verovelvolliselle palautuksena maksettavan veron laissa säädetystä eräpäivästä lukien.

Elinkeinoelämän Keskusliitto ry ja Suomen Yrittäjät ry katsovat, että huojennetussa maksujärjestelyssä sovellettavaa korkoa tulisi alentaa edelleen ehdotettua 3 %: ia alemmaksi. Perusteluina tuodaan esille muun muassa, että tämän vuoden maaliskuussa yrityslainojen keskimääräinen korko on 3 %:ia alhaisempi. Korko ei myöskään ole tuloverotuksessa vähennyskelpoinen ja sen arvioidaan vastaavan noin 3,75 prosentin suuruista vähennyskelpoista korkoa. Toisaalta mainitut lausunnon antajat **ja Veronmaksajain Keskusliitto ry** katsovat, että maksujärjestelyissä oleville veroille ei tulisi periä lainkaan viivästyskorkoa.

Valtiovarainministeriön mukaan huojennettu maksujärjestely on tarkoitettu koronaviruspandemian takia maksuvaikeuksiin joutuneiden yritysten tilanteen helpottamiseksi. Koska maksujärjestelymenettelyyn tehtävien muutosten arvioidaan alentavan merkittävästi verotuloja, viivästyskoron tasoa harkittaessa on varmistuttava siitä, että maksujärjestely ei muodostu liian houkuttelevaksi rahoituskeinoksi myös niille yrityksille, jotka eivät ole verojen maksujärjestelyn tarpeessa. Maksujärjestelyssä ei edellytetä vakuuksia, mikä lisää osaltaan sen houkuttelevuutta.

Jos viivästyskorko laskettaisiin kolmea prosenttia alemmaksi, verotulot voisivat vaarantua merkittävästi. Ehdotettu kolme prosenttia on jo sinänsä edullinen korkotaso, kun verrataan siihen, millä korolla maksuvaikeuksissa oleva yritys voisi näissä olosuhteissa saada muuta rahoitusta. Tässä yhteydessä vertailukelpoisena korkona ei ole perusteltua käyttää kaikkien yritysten lainojen keskimääräistä korkotasoa, koska maksujärjestely on tarkoitettu nimenomaisesti tilapäisissä maksuvaikeuksissa oleville yrityksille.

Jos viivästyskorkoa lasketaan tätä alemmaksi, myös sellaiset yritykset, joilla on käytettävissään muitakin rahoituskeinoja, tulisivat todennäköisemmin käyttämään arvonlisäverojen palauttamista ja maksujärjestelyä hyväkseen. Tämä tarkoittaisi sitä, että verokertymä jäisi merkittävästi pienemmäksi ja valtion tulisi ottaa lisää velkaa menojensa rahoittamiseksi jo nyt mittavan velanoton lisäksi. Jos viivästyskoron perimisestä maksujärjestelyissä luovuttaisiin kokonaan, veroja ei kannattaisi maksaa ajallaan, koska niille voisi saada korotonta maksuaikaa. Verojen oikea-aikaisen maksamisen laiminlyönnistä ei määrätä muita seuraamuksia kuin viivästyskorkoa. Tällöin vaarana olisi, että verotulot tyrehtyisivät joksikin aikaa kokonaan, mikä vaarantaisi valtion maksukykyä ja palveluiden rahoittamista. Valtion ei myöskään ole tarkoitus toimia pankkien kanssa kilpailevana rahoituslähteenä.

Arvonlisäverojen palauttaminen osana maksujärjestelyä on muiden toimenpiteiden, kuten suorien tukien, ohella yksi hallituksen kriisitilanteessa vaikeuksiin joutuneiden yritysten tilanteen helpottamiseksi tekemistä toimenpiteistä. Maksujärjestelyn keskeinen helpotus on, että yritys saa aikaisempaa joustavammilla ehdoilla maksuaikaa veroveloilleen. Erityisesti pienille yrityksille on tärkeää saada maksuaikaa veroveloilleen ilman vakuuksia. Isommilla yrityksillä puolestaan on käytettävissä usein muita rahoituskeinoja. Tässä kokonaisuudessa viivästyskoron suuruus ei välttämättä ole yrityksen kannalta kovin merkittävä tekijä.

Ehdotettua kolmen prosentin korkotasoa voidaan pitää näissä olosuhteissa kohtuullisena korkoseuraamuksena maksuvaikeuksissa oleville yrityksille, kun otetaan huomioon, että maksujärjestelyn saaminen ei edellytä vakuuksia. Kuten edellä on esitetty, myös verotulojen kertymän turvaamisen kannalta ehdotettu korkotaso on tarkoituksenmukainen eikä sen alentaminen ole siihen liittyvien valtiontaloudellisten riskien johdosta perusteltua. Verotulojen kertymän vaarantuminen olisi myös verojen perintäkeinoihin lukeutuvan maksujärjestelymahdollisuuden tarkoituksen vastaista.

Suomen Yrittäjät ry esittää myös, että veronkantolain 43 §:n 3 momentin mukaisen mahdollisuuden myöntää koroton maksujärjestely soveltamisen edellytyksiä koronapandemian aiheuttamissa vakavissa maksuvaikeuksissa selkeytettäisiin laissa.

Valtiovarainministeriö toteaa, että lain 41 §:n mukaan Verohallinto voi selvitettyään verovelvollisen maksukykyä ja tarkoituksenmukaisinta perintäkeinoa ryhtyä verojen maksujärjestelyyn. Lain 43 §:n mukaan Verohallinto voi ryhtyä maksujärjestelyyn, jos verovelvollisen veronmaksukyky on tilapäisesti alentunut muun muassa sairauden tai heikentyneen maksuvalmiuden taikka muun erityisen syyn vuoksi. Lain 43 §:n 3 momentin mukaan maksujärjestely on erittäin painavista kohtuussyistä mahdollista tehdä myös siten, että korkoa ei peritä. Lain 43 §:n 3 momentissa tarkoitettu mahdollisuus myöntää maksujärjestely korottomana on tarkoitettu Verohallinnon tapauskohtaisen harkinnan ja selvityksen perusteella sovellettavaksi erityiseksi kohtuullistamissäännökseksi. Tämän mahdollisuuden soveltaminen on tarkoitettu ainoastaan tilanteisiin, jossa verovelvolliskohtaisesti poikkeuksellisissa tapauksissa verovelvollisen esittämään yksityiskohtaiseen selvitykseen perustuen erittäin painavat kohtuussyyt puoltavat korotonta maksujärjestelyä Verohallinnon mukaan maksujärjestelyjä ei ole käytännössä myönnetty korottomina. Koronaviruspandemiasta yrityksille yleisesti aiheutuneita taloudellisia ongelmia ei voida pitää lainkohdassa tarkoitettuna poikkeuksellisena syynä. Edellä esitetyillä perusteilla ei ole tarkoituksenmukaista säätää lain 43 §:n 3 momentin soveltamisedellytyksistä laissa.

Elinkeinoelämän Keskusliitto ry:n K) ja Suomen Yrittäjät ry:n mukaan laissa Verohallinnolle myönnettyjä mahdollisuuksia olla perimättä viivästyskorkoa tulisi soveltaa koronapandemian johdosta joustavasti ja täysimääräisesti . Viivästyskorkoja tulisi jättää perimättä myös muissa tapauksissa kuin niissä, joissa yritys on hakenut maksujärjestelyä.

Valtiovarainministeriön mukaan mitä, edellä on esitetty veronkantolain 43 §:n 3 momentin soveltamisen tarkoituksesta koskee myös muualla lainsäädännössä Verohallinnolle myönnettyä mahdollisuutta olla perimättä viivästyskorkoa. Lisäksi on todettava, että maksuvaikeuksissa olevilla yrityksillä on mahdollisuus hakeutua maksujärjestelyihin, joten ei ole perusteltua syytä olettaa, että myös muilla kuin järjestelyihin hakeutuneilla yrityksillä olisi merkittäviä maksuvaikeuksia.

Palautuksen maksaminen verovelvolliselle veronkantolain 25 a §:n mukaisesti huojennetun maksujärjestelyn yhteydessä

Suomen Yrittäjät ry katsoo, että kertaalleen kuitatun palautuksen maksaminen edellyttäisi verovelvolliselta määrättyä toimintaa ennen lain voimaantuloa, kun lain voimaantulon ajankohta ei ole sitä säädettäessä tiedossa, on ongelmallista.

Veronkantolain 25 §:ää koskevan ehdotuksen mukaan veronpalautusten käyttäminen huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluvan veron suoritukseksi estettäisiin. Säännöstä voitaisiin soveltaa vasta sen jälkeen, kun se on tullut voimaan. Sitä edeltävältä ajalta palautukset käytettäisiin voimassa olevien

säännösten mukaisesti myös sellaisen verovelan suoritukseksi, josta verovelvollinen on pyytänyt huojennettua maksujärjestelyä.

Huojennettua maksujärjestelyä on voinut pyytää 25.3.2020 alkaen. Verohallinto ei kuitenkaan voi käsitellä teknisistä syistä pyyntöjä ennen kuin nyt esillä olevassa esityksessä ehdotetut muutokset tulevat voimaan. Pisimmillään maksujärjestelypyynnöt voivat siten joutua odottamaan käsittelyä arviolta noin kolmen kuukauden ajan.

Ehdotetun väliaikaisen 25 a §:n mukaisesti verovelvollinen voisi pyytää, että hänelle maksettaisiin huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluvien verojen suoritukseksi käytetyt palautukset. Tällöin palautuksen käytöt verovelkojen suoritukseksi purettaisiin ja palautus maksettaisiin verovelvolliselle jälkeenpäin.

Ehdotetun 25 a §:n tarkoituksena on mahdollistaa ehdotettua 25 §:ää vastaava palautusten käytön estäminen huojennetuille maksujärjestelyveloille myös siltä ajalta, kun maksujärjestelyä on pyydetty, mutta palautusten käyttämisen estämistä koskeva säännös ei vielä ole tullut voimaan. Tarkoituksena on, että huojennettua maksujärjestelyä ennen lain voimaantuloa pyytänyt verovelvollinen ei joutuisi huonompaan asemaan palautusten käyttämisen suhteen kuin sellainen verovelvollinen, joka pyytää maksujärjestelyä vasta palautusten käyttämisen estämistä koskevan lain voimaantulon jälkeen. Säännös on tarpeen, koska verovelvollisella ei ole ollut mahdollisuutta estää palautusten käyttämistä huojennettuihin maksujärjestelyihin kuuluvien verojen suoritukseksi ennen kuin tässä esityksessä ehdotettu 25 § tulee voimaan. Voimaantulon jälkeen verovelvollinen saa estettyä tulevat palautusten käytöt etukäteen pyytämällä maksujärjestelyä. Tämän johdosta säännös soveltuu palautuksiin, jotka on käytetty huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluvan velan suoritukseksi 25.3.2020 jälkeen, mutta kuitenkin viimeistään palautusten käytön estämistä koskevan säännöksen voimaantuloa edeltäneenä päivänä.

Hallituksen esityksessä 25 a §:ään ehdotettu edellytys maksujärjestelypyynnön tekemisen ajankohdalle liittyy myös tähän kiinteään yhteyteen palautusten estämistä koskevaan 25 §:ään. Verovelvollisen tilanne muuttuu toiseksi siinä vaiheessa, kun palautuksen käytön estämistä koskeva säännös tulee voimaan. Ehdotettu 25 a § on tarkoitettu ensisijaisesti niihin tilanteisiin, joissa huojennettua maksujärjestelyä koskevan pyynnön vireillä ollessa palautuksia on ehditty käyttämään pyynnön kohteena olevien verovelkojen suoritukseksi. Jos maksujärjestelypyynnön tekemisen ajankohtaa koskeva edellytys poistettaisiin pykälästä, voisi tämä johtaa siihen, että palautuksia voitaisiin purkaa ja maksaa myös muissa kuin niissä tapauksissa, joihin säännös on ensisijaisesti tarkoitettu. Sinänsä maksujärjestelypyynnön ajankohtaa koskevan edellytyksen poistamiselle ei ole estettä Verohallinnossa teknisen toteutuksen kannalta, mutta manuaalisen käsittelyn tarve voisi lisääntyä jonkin verran.

Muutosehdotus koskien ehdotettua veronkantolain 25 a §:ää

Valtiovarainministeriö esittää lisäksi sisällöllistä tarkennusta ehdotettuun 25 a §: ään. Säännöksen soveltamisen ulkopuolelle ehdotetaan jätettävän tilanteet, joissa palautusta on käytetty huojennettuun maksunlykkäykseen kuuluvan autoveron tai huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluvan varainsiirtoveron suoritukseksi.

Autoveron maksaminen on edellytys rekisteröintiluvan saamiselle. Kun vero on suoritettu, Verohallinto lähettää lupasanoman ajoneuvon rekisteröintiä varten rekisteriviranomaisena toimivalle Liikenne- ja viestintävirastolle. Palautuksen käytön purkaminen tarkoittaisi, että ajoneuvo asetetaan käyttökieltoon, koska vero on maksamatta. Varainsiirtoverotuksessa veron suorittamisesta puolestaan lähetetään verovelvolliselle todistus. Varainsiirtoveron maksaminen on edellytys esimerkiksi lainhuudatuksen hakemiselle tai osakeluetteloon merkitsemiselle.

Näiden tilanteiden voidaan arvioida olevan erittäin harvinaisia, mutta selkeyden vuoksi säännöksestä tulisi käydä ilmi, että palautuksen käytön takautuvaa purkamista ei sovelleta varainsiirtoveroon ja autoveroon. Purkaminen voisi aiheuttaa asiakkaille ja muille toimijoille kohtuuttomasti haittaa suhteessa lain tavoitteisiin.
Edellä mainittua todistusta tai rekisteröintilupaa ei ole lähetetty tilanteissa, joissa palautusta on käytetty, mutta varainsiirtovero tai autovero on osittain maksamatta. Näidenkin tilanteiden arvioidaan olevan erittäin harvinaisia koska autoverot käsitellään omassa järjestelmässään ja varainsiirtoveroja harvemmin erääntyy maksamattomina. Hallinnollisen yksinkertaisuuden vuoksi olisi selkeämpää jättää varainsiirtovero ja autovero 25 a §:ssä ehdotetun menettelyn ulkopuolelle.

Säännösehdotuksen 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta autoverolain 50 §:n 3 momentissa tarkoitetusta maksunlykkäyksestä. Lisäksi ehdotetaan pykälään lisättäväksi 5 momentti, jonka mukaan säännöstä ei sovelleta varainsiirtoveron suoritukseksi käytettyihin palautuksiin.

Säännösehdotus:

25 a §
Palautuksen maksaminen verovelvolliselle maksujärjestelyn yhteydessä

Verohallinto voi maksaa verovelvolliselle sellaisen veron suoritukseksi 22 §:n mukaisesti käytetyt palautukset, josta on tehty 41 §:ssä tarkoitettu maksujärjestely, jos maksujärjestelyyn sovelletaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 5 e §:ää. Palautus voidaan maksaa, jos se on käytetty veron suoritukseksi 25 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen, kuitenkin viimeistään tämän pykälän voimaantuloa edeltäneenä päivänä. Palautettavan määrän maksamisen edellytyksenä on, että verovelvollinen on pyytänyt maksujärjestelyä viimeistään tämän pykälän voimaantuloa edeltäneenä päivänä.

Edellä 1 momentissa säädettyä sovelletaan myös, jos verovelvolliselle on myönnetty valmisteverotuslain 105 §:n 3 momentissa ~~*tai autoverolain 50 §:n 3 momentissa*~~ tarkoitettu maksunlykkäys, johon sovelletaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 4 §:n 3 ja 4 momenttia.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille maksujärjestelyn tai maksunlykkäyksen kohteena oleville veroille lasketaan viivästyskorkoa tai viivekorkoa veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 4 §:n 3 momentin tai 5 e §:n 1 momentin mukaisesti noudattaen, mitä mainitun lain 5 b §:ssä säädetään.

Edellä 1 tai 2 momentin nojalla palautettavan määrän maksamisessa noudatetaan, mitä 30 §:ssä säädetään. Tähän määrään ei sovelleta, mitä 22—25, 26—29 §:ssä ja 6 luvussa säädetään.

Tätä pykälää ei sovelleta varainsiirtoveron suoritukseksi käytettyihin palautuksiin.

<u>Perustelut muutosehdotukselle:</u>

Mahdollisuutta pyytää veron suoritukseksi käytetyn palautettavan määrän maksamista ei sovellettaisi Verohallinnon kantamiin autoveroihin. Autoveron maksaminen on edellytys rekisteröintiluvan saamiselle. Kun vero on suoritettu, Verohallinto lähettää lupasanoman ajoneuvon rekisteröintiä varten rekisteriviranomaisena toimivalle Liikenne- ja viestintävirastolle. Palautuksen käytön purkaminen tarkoittaisi, että ajoneuvo asetetaan käyttökieltoon, koska vero on maksamatta.

Pykälän 5 momentin mukaan palautuksen maksamista jälkikäteen ei sovellettaisi varainsiirtoveroon. Varainsiirtoverotuksessa veron suorittamisesta lähetetään verovelvolliselle todistus. Varainsiirtoveron maksaminen on edellytys esimerkiksi lainhuudatuksen hakemiselle tai osakeluetteloon merkitsemiselle.

Palautuksen käytön purkaminen ei ole olisi tarkoituksenmukaista tilanteessa, jossa palautusta on käytetty verolle, jonka suorituksesta on annettu todistus tai rekisteröintilupa. Hallinnollisen yksinkertaisuuden vuoksi palautusten jälkikäteistä maksamista ei sovellettaisi autoveroon ja varainsiirtoveroon myöskään tilanteissa, joissa vero on suoritettu vain osittain.

Osastopäällikkö, ylijohtaja — Terhi Järvikare

Neuvotteleva virkamies — Marja Niiranen